

Wat is er aan de hand met

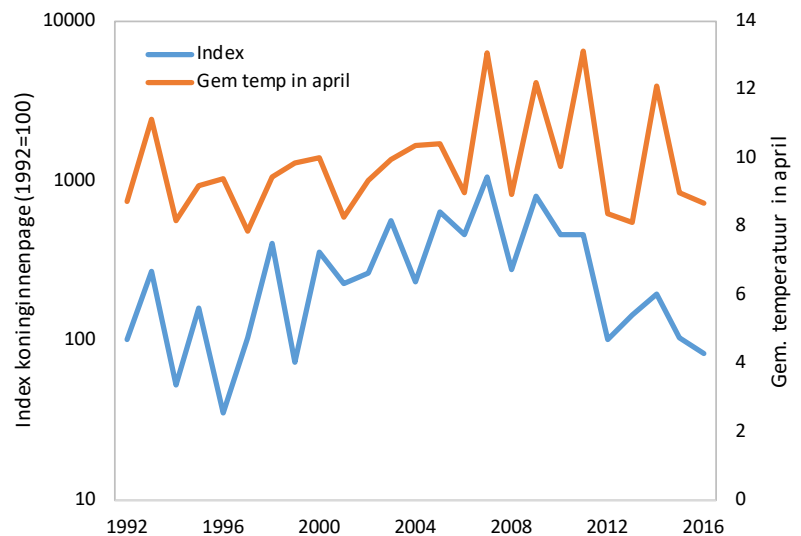
de koninginnenpage?

In 2013 mochten we stemmen: het VARA-programma Vroege Vogels organiseerde samen met De Vlinderstichting de verkiezing van de mooiste vlinder. Er was geen enkele twijfel over de winnaar: de koninginnenpage (*Papilio machaon*) werd met voorsprong de mooiste vlinder van ons land. Maar hoe gaat het nu met Neerlands schoonste?

Tot een jaar of tien geleden liep alles op rolletjes (figuur 1). Van een zeldzame vlinder die alleen op een paar heuvels in Zuid-Limburg voorkwam, werd het zo langzaamaan een soort die in heel Zuid-Nederland regelmatig te zien was. Altijd weer een belevenis om een koninginnenpage over een grasland te zien vliegen, of kortstondig op je buddleja te zien landen. En zelfs ten noorden van de grote rivieren werd hij steeds vaker gezien. De laatste jaren zit de klad er echter flink in. Hij is nog wel wijder verbreid dan begin jaren negentig, maar buiten Limburg en het Rijk van Nijmegen is het weer een zeldzaamheid geworden.

Dat roept natuurlijk de vraag op hoe dat komt. We weten dat de koninginnenpage bij ons aan de noordwestrand van zijn Europese areaal voorkomt, en dat een beetje opwarming dan al gauw tot een uitbreiding kan leiden. Zo bezien is de toename tussen 1992 en 2007 niet onverwacht. Maar de klimaatopwarming is toch helemaal niet gestopt? Dat klopt op zich, maar de schommelingen van de koninginnenpage blijken een opvallende overeenkomst te hebben met die van de gemiddelde temperatuur in april (we hebben ook andere maanden getest, maar daar kwam geen verband uit). Zou de koninginnenpage slecht tegen koude aprilmaanden kunnen? Voor popoverwintersaars als deze is april de tijd dat de poppen (bijna) uitkomen. Wellicht is in deze fase voldoende warmte cruciaal voor het laatste stukje ontwikkeling, en gooit te veel regen en kou dan roet in het eten.

Natuurlijk kan er nog veel meer spelen. Hoe zit het bijvoorbeeld met gifgebruik? De koninginnenpage plant zich bij ons vooral voort in natuurontwikkelingsgebieden met wilde peen, en op venkel en wortel in moestuintjes. Er zijn maar weinig meldingen van voortplanting op grote agrarische velden met worteltjes. In hoeverre hier gifgebruik een rol speelt, is onbekend. De trend in Nederland is dat het gebruik van bestrijdingsmiddelen bij peengewassen afneemt in Nederland (bron StatLine CBS). Mogelijk dat ook in moestuintjes het gifgebruik niet is toegenomen de laatste jaren met een grotere bewustwording bij het grote publiek?

Figuur 1. Index van de koninginnenpage en de gemiddelde temperatuur in april 1992-2016.

Het laatste woord is vast nog niet gezegd. Los van alles hopen we allemaal op mooie voorjaren, voor onszelf zowel als voor de koninginnenpage. Daarmee blijft ook de koninginnenpage als een prinses op de erwt: o zo mooi, maar ook o zo gevoelig.

Tekst:
Chris van Swaay
De Vlinderstichting
& Martin Poot
CBS

Meetnet Vlinders

Het Landelijk Meetnet Vlinders is een samenwerkingsproject van De Vlinderstichting en het CBS, in het kader van het Netwerk Ecologische Monitoring (NEM), in opdracht van het ministerie van Economische Zaken. Dankzij dit meetnet kunnen we de ontwikkelingen in de vlinderstand nauwgezet volgen. Alle hulp en medewerking is welkom. Wilt u meedoen, dan kunt u zich aanmelden bij De Vlinderstichting (info@vlinderstichting.nl) of 0317-46 73 46.

